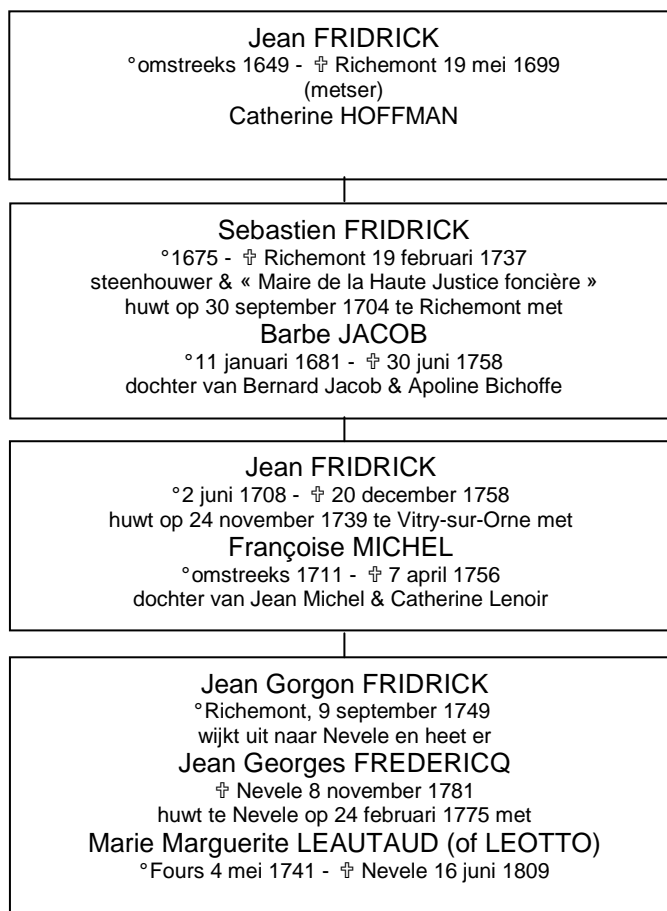


De families Fredericq en Léautaud te Nevele (1750 -1830)

1. De Fredericqs van Richemont (voorheen Reichersberg) in Lotharingen¹



2. Hoe de familie Léautaud te Nevele terecht kwam

Professor Louis Fredericq² heeft kunnen achterhalen dat zijn overgrootvader Denis Léautaud, op 8 oktober 1748 zijn geboorteplaats verliet om zich in Vlaanderen, de toenmalige Oostenrijkse Nederlanden, te vestigen. Weduwnaar van Anne Chabrand en vergezeld van zes minderjarige kinderen verlaat hij voor goed St. Laurent de Fours, een piepkleine parochie in de Alpen van de "Haute Provence" in de buurt van Barcelonette. Pastoor P. Maurel gaf hem de nodige geboortegetuigschriften voor zijn kinderen mee.

Het is bijna uitgesloten dat hij per toeval in Nevele is beland. Maar waarom dan precies in Nevele? De meest vermoedelijke verklaring is dat hij door zijn beroep als rondreizende handelaar of *colporteur* reeds in contact was met Nevelse zakenrelaties, zoals b.v. de familie Comparé.

Sedert de middeleeuwen was er in de Vallée de l'Ubaye, in het Provençaals *Valeia* genoemd, een echte handelstraditie, gekoppeld aan de plaatselijke zijdespinnerijen en wolfabrieken. Om hun producten aan de man te kunnen brengen, brachten de handelaars hun laken en zijden stoffen niet alleen op de markten van de Provence, maar ook over de Italiaanse grens naar Piëmont en verder noordwaarts naar de Verenigde Provinciën, de Oostenrijkse Nederlanden en zelfs naar Engeland en Westfalen.

¹ Michèle Grandveaux (Metz), Sources généalogiques.

² Louis Fredericq, *Notes sur la Famille Fredericq-Beaucarne*, Gent, 1940, blz. 11.

Men mag aannemen dat ze in Nevele nogal vreemd overkwamen: hun moedertaal was niet echt het Frans, wél het Provençaals, de melodieuze taal van Mistral, en zij kregen er gauw de bijnaam "savoyaer"³, zoals uitdrukkelijk in 1797 in de huwelijksakte van Joseph Chabrand vermeld staat.

Denis Léautaud en Anne Chabrand huwden te Fours op 2 augustus 1729 en brachten minstens 7 kinderen⁴ ter wereld :

- Jean-Baptiste, geboren op 24 juni 1731;
- Rosalie, geboren op 7 april 1736;
- Joseph, geboren op 2 maart 1738;
- André, geboren op 24 februari 1740;
- Marie-Marguerite, geboren op 4 mei 1741;
- Mélanie, geboren op 6 mei 1745 en overleden op 13 mei 1745;
- Joseph, geboren op 11 mei 1746.

Deze lijst is vermoedelijk niet volledig want te Nevele vindt men nog het spoor van Jean Léautaud of Leotho die omstreeks 1742 te Fours is geboren⁵, en Laurent Léautaud die op 11 Floréal Jaar 9 (1 mei 1801) op de leeftijd van 58 jaar te Nevele ongehuwd is overleden, dit betekent dat hij omstreeks 1743 is geboren.

Marie-Marguerite, het vijfde kind, was dus 7 jaar oud toen zij Nevele ontdekte. Denis Léautaud overlijdt er op 30 september 1768. Zijn kinderen zijn ondertussen meerderjarig geworden en vermoedelijk is niemand van hen naar de Haute Provence is teruggekeerd.

Het is heel verwonderlijk dat te Nevele een andere Fransman was aangekomen, nl. Jean Gorgon Fridrick, afkomstig van Richemont, voorheen Reichersberg, ten noorden van Metz in Lotharingen. Nevele is dus het trefpunt geweest van twee Fransen, afkomstig van totaal andere gewesten, die er op 1 februari 1775 in het huwelijksbootje zijn gestapt. Het jaar van aankomst en/of van kennismaking werd niet teruggevonden, maar aangezien Jean Gorgon Fridrick op 9 september 1749 is geboren, mag men aannemen dat het niet voor 1770 was; toen was vader Léautaud al overleden.

Opvallend is dat Marie-Marguerite reeds 34 jaar oud was -acht jaar ouder dan haar man- toen zij huwde; dat is al een gevorderde leeftijd voor een meisje, dat niet ongehuwd zou blijven.

Wat was het beroep van Jean Gorgon ? De Lotharingse bronnen vermelden dat zijn ouders en voorouders als handenaarbeiders actief waren, zoals steenkapper, metselaar, enz... Hijzelf was vermoedelijk handelaar geworden, want de Nevelse pastoor De Prycke schreef op zijn overlijdensakte in 1781 *institor*, het Latijnse woord voor 'kleinhandelaar, marskramer'.

Op de doopakte van Jean Baptiste, zijn derde zoon, verschijnt zijn handtekening; het is duidelijk het handschrift van een geletterde. In die periode verandert de schrijfwijze van zijn familienaam stilaan van Fridrick naar Frederick en werd uiteindelijk Fredericq.

3. Kinderen van het echtpaar Fredericq-Leautaud

Uit dit huwelijk zijn vijf kinderen gesproten :

- Marianne, geboren op 30 november 1775 en reeds in 1780 overleden;
- Joseph, geboren op 9 november 1776;
- Jacques (Jacobus), geboren op 17 april 1778;
- Jean-Baptiste, geboren op 20 december 1780;
- Jérôme (Ieronimus), geboren op 30 juni 1782.

³ In de Oost-Vlaamse dialecten is een *savoyaard* een 'schoorsteenveger' omdat veel schoorsteenvegers uit Savoie kwamen. Savoyards trokken ook als marskramers door het land (F. Debrabandere, *West-Vlaams etymologisch woordenboek*, Veen/Amsterdam, 202, blz. 331 en *Oost-Vlaams etymologisch woordenboek*, Veen/Amsterdam, 2005, blz. 328 (noot van de redactie).

⁴ Opzoeken verricht door een genealoog van de vereniging "Sabença de la Valeia".

⁵ Zie verder paragraaf 6. Een Franse kolonie te Nevele.

Jérôme is duidelijk een postume zoon. De reden van het vroegtijdig overlijden van Jean Georges op 32-jarige leeftijd kon niet achterhaald worden. Zijn zonen van wie de oudste pas vijf jaar was, zullen hoe dan ook hun vader gemist hebben.

4. De financiële situatie van de familie bij het overlijden van Jean Georges

Om de belangen van vier minderjarige kinderen te vrijwaren, werd zoals gebruikelijk, op 26 mei 1783 een "Staet ende inventaris"⁶ opgemaakt. De ampmann (of amman) Charles Jacques Carbonelle⁷ is ermee gelast en de akte wordt geregistreerd door Charles Philippe Minne, griffier van de Baronie van Nevele :

Staet & Inventaris van alle de agtergelaeten goederen commeren & lasten bleven & bevonden ten sterfhuysse van Jean Gorgon Fredericq, fils de Jean & de Françoise Michel, natif de la paroisse de Richemont, diocèse de Metz, baillage de Thionville, overleden binnen de Stede van Nevele op den 8 7^{bre} 1781^s ten welke sterfhuysse Wed^e & hauderigge is gebleven Marie Leoto fille de Denis et d'Anne Chabrand, natif de la paroisse de St Laurent en Fourche, valet de Barcelonet en Haute Provence, staende t'selve sterfhuysse te verdeelen tusschen haer hauderigge ter eendere & de vier cinderen by den overledene agtergelaeten gewonnen by de hauderigge ter andere de selve met naemen Joseph oudt circa 6 jaere, Jacobus oudt 5 jaere, Jean Baptiste oudt 2 jaere & Geron Fredericq oudt ontrent 1 jaer & mits de verre afgelegenheyd van t'quaertir van den overledene om door de hauderigge desen staet te presenteren den naesten bloet vriendt als deelvogt presenteert by dese aen....

Men kan de rekeningen als volgt samenvatten :

Activa	£	sch	dr
Inboedel & diverse voorwerpen	52	9	0
Kontante speciën	11	16	8
Koopwaar	388	16	4
Dubieuze vorderingen			
ten bedrage van 41 £ 8 sch 0 dr			p.m.
Totaal van het activa	452	11	0
Passiva (schulden & lasten)			
Begrafeniskosten	5	16	8
Diverse taksen & rechten	3	16	2
Totaal van het passiva	9	12	10
Batig saldo	442	19	2

Het echtpaar bezit blijkbaar geen onroerende goederen, had hoegenaamd geen schulden en het hele patrimonium is in de koopwaar, nl. textielwaren, geïnvesteerd.

Om zich rekenschap te geven van de waarde van dit patrimonium maken we een vergelijking met de nalatenschap van een eigentijdse notabele, nl. Jacobus Comparé, vader van Emmanuel Comparé en grootvader van Marie Comparé, die op 10 augustus 1782 overlijdt en van wie de "Staet en Inventaris"⁹ als volgt kan samengevat worden :

Activa	241	18	7
Passiva	159	8	0
Batig saldo	82	10	7
Begrafeniskosten (nog af te trekken)	1	17	8

Financieel gezien had het echtpaar Fredericq-Léautaud dus niets tekort en bovendien hadden zij helemaal geen schulden.

Van de financiële toestand van zijn broer Jean Léautaud kan niet hetzelfde gezegd worden. Hij was met Marie Anne Clin gehuwd, een Française afkomstig van Sorbais nabij Vervins in

⁶ RAG, Baronie Nevele, 418, f°97v°99r°.

⁷ Was later meier van Nevele van 8 Messidor Jaar 8 tot aan zijn dood op 16 Nivôse Jaar 13.

⁸ Volgens de parochieregisters stierf hij op 8 november 1781.

⁹ RAG, Baronie Nevele, 418, f°86 en volgende, doss ier 519.

Picardië en verhuisde meermaals als handelaar. Om te beginnen woonde hij in Lokeren, maar was toevallig te Nevele gehuisvest toen zijn echtgenote er op 28 mei 1788 overleed. De "Staet en Inventaris"¹⁰ begint als volgt :

Staet ende Inventaris van alle de achtergelaeten goederen commeren ende lasten bleven ende bevonden ten sterfhuysse van Marie Anne Clein Fili^a François et de Marie Anne Menue natif de Sorbaix en Picardie proche de Vervins, overleden binnen de stede van Nevele op den 20 meye 1788 ten welcken sterfhuysse, weduwnaer ende houder is gebleven Jean Leotho^u fils de Denis et d'Anne Chabrand natif de St Laurent vallez de Barcelonet en Haute Provence. Staende dit sterfhuys te verdelen tusschen hauder ten eendere ende de ses kinderen by d'overledene achtergelaeten ende gewonnen by desen hauder, de selve met naemen Joseph in auden van ontrent de 24 jaeren, Anne out circa de 21 jaeren, Marie Anne Colette aut circa de 19 jaeren, Jerom out ontrent de 18 jaeren, Marie Joseph oud circa de 17 jaeren Lievin oud circa de 13 jaeren, wordende desen staet by den hauder gepresenteert aen Sieur Lieven de Wewaïre als gecoren (gecozen ?) caemervoogt van d'heeren oppervoogden over de weesen binnen de stede van Nevele mits de verre afgelegentheyte van de bloetsvriend van d'overledene als woonende in Vranckryk om gesaementlyck over te draegen ter auditie ende liquidatie aen Mynheeren amptman Burgemeester ende Schepenen der Stede van Nevele als oppervoogden over de selve weesen ...

De rekening van dit patrimonium geeft een totaal ander beeld :

Activa	£	sch	dr
Onroerende goederen			
Woning te Lokeren	6.000	0	0
Woning te Vervins	1.764	0	0
Grond te Sorbais (Fr.)	1.519	0	0
Inboedel	337	8	0
Kassa	30	0	0
Koopwaar	1.761	15	0
totaal	11.412	3	0
Passiva			
Leveranciers	12.104	3	0
Verschuldige interesten & rechten	142	9	0
totaal	12.246	12	0

Aangezien de passiva de activa overschrijden, kan men zich terecht afvragen of al de leveranciers ooit werden vergoed. De taxateurs zagen er vermoedelijk ook een heel zwaar probleem in daar zij de bedragen die zij aan de kinderen toekenden, hadden berekend alsof de posten "onroerende goederen" en "leveranciers" onbestaande waren.

Het netwerk van de zakenrelaties van Jean Léautaud was nogal uitgebreid:

- Jean Baptiste Jauffred en de weduwe Allard te Faucon de Barcelonette (F);
- Jean Baptiste Léautaud te Barcelonette (F);
- Guérard l'aîné te Amiens (F);
- Leotto (voornaam?) te Brussel;
- Brachy, Desjardins te Luik;
- Boucher, Tramois te Doornik;
- Apers, Verdegheem te Gent;
- Michel de Boissy Dewacqué in Engeland;
- Gebroeders Geck te Dyverlahon (vermoedelijk moet gelezen worden Iserlohn) in Westfalen (met een schuld van £1.456, sch14, dr 0);
- Herman Kissing & Cie te?

Hij was blijkbaar in veel gerechtelijke procedures betrokken, daar men de volgende namen op de lijst van zijn schuldeisers terugvindt:

- Maurin advocaat te Barcelonette;

¹⁰ RAG, Baronie van Nevele, 419, f°14 en 529.

¹¹ Leautaud is voortaan Leotho geworden.

- Tiers (mogelijks Thiers ?), procureur in het parlement van Aix-en-Provence;
- Balthazar, procureur;
- Grassi, notaris en procureur te Barcelonette.

Dit document getuigt van een uitgebreide internationaal georganiseerde handel in de latere jaren van het Ancien Régime.

5. Het tweede huwelijk van Marie Marguerite

Na zes jaar weduwschap, gaat Marie Marguerite een tweede huwelijk aan, nl. met Jacques Ricaud, eveneens afkomstig van Fours en die niet minder dan 22 jaar jonger is. Op de huwelijksakte van 3 februari 1787 is de schrijfwijze van haar naam of handtekening fonetisch aangepast : *Leotto*.

Alles wijst erop dat zij samen de handelszaak gedurende een 20-tal jaar verder zullen uitbouwen en meerdere leurders in dienst nemen om de ingevoerde textielwaren op het platteland aan de man te brengen. Dit blijkt uit de bevolkingsregisters¹² van het jaar 1808 (zie afbeelding 1): niet minder dan acht personen zijn onder hetzelfde dak gedomicilieerd. Naast Jacques Ricaud, Marie-Marguerite Leotto, haar zonen Jacques (27 jaar) en Jérôme (23 jaar) hebben vier leurders (in het Frans *colporteur*) er hun intrek genomen : Michel Qurid(?) (33 jaar), Julien Jauffred (41 jaar), Jean Arnaud (51 jaar) en Joseph Arnaud (29 jaar), allemaal afkomstig van Fours, Faucon of St Pons en de omgeving van Barcelonette.

Alles wijst erop dat Marie Marguerite geen moeite heeft bespaard om voor haar vier zonen het beste onderwijs te kiezen. Op het einde van de 18^{de} eeuw was er nog steeds een schrijnende kloof tussen handenarbeiders die niet konden lezen of schrijven, en de geletterden die een aanzienlijk voordeel uit die vaardigheden konden halen. De ideale loopbaan was toen het openbaar ambt en blijkbaar hebben de vier zonen door hun opvoeding die kans gekregen. Het feit dat onze contreien ondertussen in de Franse Republiek waren ingelijfd, heeft vermoedelijk daartoe een steentje bijgedragen. De Franse overheid had broodnodig behoefte aan tolken en tussenpersonen om de revolutionaire boodschap onder de hele bevolking tot in de kleinste dorpjes te verspreiden. Als geletterden en tweetaligen konden de gebroeders Fredericq best van dienst zijn. Vanaf het jaar 1804 werd de Franse taal exclusief opgelegd in de administratie, justitie, het leger, enz...

Het blijkt dan ook dat de andere Nevelse notabelen zoals Carbonelle, Minne, Comparé, Papeleu, Van der Cruyssen, Josse Albert Seriacop zich uiteindelijk tot de revolutionaire idealen hadden laten overhalen. Als overtuigd aanhanger van het nieuw regime bekleedde Seriacop de functie van "*Commissaire du Directoire Exécutif*".

6. Een Franse kolonie in Nevele ?

In talrijke documenten werd het spoor van het verblijf van Fransen in Nevele, uitsluitend afkomstig van de Haute Provence, gevonden. Het is zelden mogelijk om de exacte onderlinge verwantschap te bepalen, omdat de gegevens maar fragmentair zijn; bovendien zijn deze families zeer uitgebreid en geven ze aan hun kinderen stelselmatig terugkomende voornamen.

¹² RAG, Modern gemeentearchief Nevele, 14.

N. 0 248		Rue		Section				
N ^o de l'inscription	NOMS DES HABITANS AU-DESSUS DE DOUZE ANS.		ÂGE	LIEU DE NAISSANCE.	Époque de l'entrée dans la Commune par an.	PROFESSION.	ENFANS Au-dessous de douze ans.	OBSERVATIONS.
	NOMS.	PRÉNOMS.						
814	Polard	Jacques				ouvrier		
819	André	Marie				ouvrier		
820	André	Jacques	27			ouvrier		
821	André	Jean	28			ouvrier		
822	André	André	33			ouvrier		
823	André	Jacques	41			ouvrier		
824	André	Jean	51			ouvrier		
825	André	Jacques	59			ouvrier		

De typische familienamen afkomstig van die streek zijn : Léautaud, Chabrand, Ricaud, Arnaud, Raynaud, Jauffred, Maurin, Maurel, Goin, Bellon, enz...

Het gebeurt dat onze hedendaagse genealogen die niet echt vertrouwd zijn met die familienamen transcriptiefouten begaan, ook al omdat veel documenten heel moeilijk leesbaar zijn; ze schrijven b.v. : *Leantand, Leotte, Ricand*, i.p.v. Léautaud, Leotto en Ricaud.¹³

Zelfs de Franse genealogen hebben soms moeite om de namen exact te lezen: b.v. *Leoutrau(?)*¹⁴ i.p.v. Léautaud Jean Baptiste; het vraagteken achter de naam wijst de lezer erop dat de transcriptie twijfelachtig is.

Het is overduidelijk dat de familie Léautaud of Leotto, zoals de naam in het Vlaams werd geschreven, bijzonder goed vertegenwoordigd was. Jean-Baptiste, Marianne, Laurent en Pierre Jacques Léautaud verschijnen in de parochieregisters in de hoedanigheid van peter, meter of getuige bij het dopen en huwelijken.

Het wedervaren van Jean Leotto verdient onze speciale aandacht. Eerst woonde hij te Lokeren waar zijn dochter Marie-Joséphé geboren is en waar hij een woning kocht. Na het overlijden van zijn echtgenote Marie-Anne Clin te Nevele in 1788, is hij naar Sorbais vertrokken, vermoedelijk om er de erfenis van zijn echtgenote innen. In elk geval verschijnt zijn naam onder het nummer 296 van de telling¹⁵ van het Jaar 4 (1796) van Sorbais als "*Leotto Jean, 54 ans veuf, marchand*". Het is ook mogelijk dat hij door te verhuizen aan zijn schuldeisers wilde ontsnappen. Zijn dochter Marie-Joséphé bleef hier achter en huwde omstreeks 1798 te Ruiselede met Augustinus Vanderpiete.

Ook de namen Marie-Marthe en Jean-François Ricaud, vermoedelijk verwant met Jacques Ricaud, de tweede man van Marie-Marguerite, duiken op in de parochieregisters.

Joseph Chabrand is ook het vermelden waard. Hij is op 7 augustus 1774 te Fours geboren en op een onbekend tijdstip naar Nevele uitgeweken. Vanaf 1808 bekleedt hij de functie van veldwachter te Lotenhulle¹⁶ waar hij in 1840 uiteindelijk overleden is.

Verder vindt in de documenten men ook sporen van enkele leden van de families Arnaud en Jauffred.

Ingevolge de Wet van 10 Vendémiaire Jaar 4 (2 oktober 1795) mocht niemand meer zonder paspoort buiten het kanton reizen. In de kantonhoofdplaats werden paspoortregisters aangelegd en de Nevelse registers¹⁷ zijn gelukkig grotendeels bewaard gebleven. We vinden er niet alleen de bewijzen van de talrijke reizen van onze Provençaalse colporteurs maar ook de verantwoording van hun reis, b.v. Joseph Chabrand op 23 Germinal Jaar 4 "*pour aller partout (dans) les Pays Bas et en France pour débiter des marchandises.*"¹⁸ Sommige reizen werden duidelijk in groepsverband, meestal met vier man, ondernomen.

Op basis van de Nevelse paspoortregisters kan men besluiten dat tussen 1796 en 1800 er minstens 20 Provençalén (mannen) in de bevolkingsregisters van Nevele ingeschreven waren, zonder hun gebeurlijke echtgenoten en kinderen mee te rekenen.

Uiteindelijk hebben enkel Marie-Marguerite Leotto, Jacques Ricaud en Joseph Chabrand zich definitief te Nevele of omgeving gevestigd, terwijl de anderen er maar tijdelijk vertoefden en vervolgens naar andere steden zoals Brugge, Gent of Brussel verhuisd zijn of misschien ook naar de Haute Provence teruggekeerd zijn.

Wél op te merken valt dat de bewoners van de "*Valeia*" de traditie van uitwijking in de loop van de 19^{de} eeuw hebben verder gezet, o.m. naar Nederland (Breda, Bergen-op-Zoom, Steenbergén, enz...) en vanaf 1850 in groten getale naar Mexico.

¹³ Database akten van West-Vlaanderen.

¹⁴ Association de Généalogie du Département de l'Aisne, «Liste des volontaires du District de Vervins (1793)» op basis van «Archives Départementales de l'Aisne cote : L1871».

¹⁵ Archives Départementales de l'Aisne, L740

¹⁶ S. De Groote, D. Pieters, De familie Chabrand uit Lotenhulle, in *Het Land van Nevele*, jg. 37 (2006), p. 93-95.

¹⁷ RAG, Schelvedepartement, 6141, 6142 en 6143.

¹⁸ RAG, Schelvedepartement, 6141, nr. 55.

7. De gebroeders Fredericq en de conscriptie

De wet "Jourdan-Delbrel" van 19 Fructidor Jaar 6 legde de grondslag van de militaire conscriptie; de basisgedachte was dat iedere Fransman soldaat was, de "nieuwe" Fransen inbegrepen.

De conscriptie¹⁹ -'sensu stricto'- was in feite louter een inschrijvingsplicht, die woog op éénieder, die in het voorgaande jaar zijn 20^{ste} levensjaar had voltooid. Na die inschrijving, die steeds op 1 vendémiaire (22 september) gebeurde bleef hij vijf jaar tot de 'conscrits' (bijeengeschrevenen) behoren, totdat hij zijn 25^{ste} levensjaar had voltooid.

Samen vormden alle conscrits vijf 'classes', van respectievelijk alle 20-, 21-, 22-, 23- en 24-jarigen. Zij schoven dan jaarlijks op 1 vendémiaire één plaats omhoog, totdat zij, na één jaar deel uitgemaakt te hebben van de 5^o 'classe', in de daaropvolgende maand vendémiaire een 'congé absolu' kregen.

Ingeval een wet de recrutering zou bevelen, dan zouden de jongste conscrits van de 1^o 'classe' eerst opgeroepen worden, en zo opgaand tot de vervulling van het gevraagde contingent. Waren alle conscrits van de eerste 'classe', die aan het recruiterende corps voorbehouden waren, ingelijfd, dan pas mocht men die van de tweede 'classe' oproepen.

Men voorzag dat er jaarlijks een 'levée' (d.i. de wettelijk bevolen oproep) georganiseerd zou worden.

In het kanton van Nevele werden de eerste conscriptielijsten pas op 11 Brumaire Jaar 8 (30 oktober 1799) opgemaakt en logischerwijze kwamen beide oudste zonen, Joseph en Jacques Fredericq in aanmerking omwille van hun leeftijd. Op 1 Vendémiaire Jaar 7 (22 september 1798) had Joseph, geboren op 9 november 1776, zijn 21^{ste} verjaardag voltooid en zijn jongere broer Jacques, geboren op 17 april 1778, zijn 20^{ste} verjaardag.

De naam van Joseph Fredericq is echter op de conscriptielijst van Nevele niet terug te vinden, gewoonweg omdat hij toen al in Herzele gedomicilieerd was. De conscriptielijst²⁰ van Herzele werd op 25 Pluviôse Jaar 7 (13 februari 1799) opgemaakt, bevat 168 namen en Joseph Fredericq verschijnt er onder nr. 101 als conscrit van de 2^{de} klasse met vermelding van zijn beroep "écrivain" en zijn gestalte "1m80". Dankzij de meetstok die de Franse militairen hadden ingevoerd, weten we dat Joseph veel groter was dan de doorsnee man. Joseph Fredericq is vermoedelijk nooit opgeroepen geweest, hij was toen al ambtenaar, vermoedelijk secretaris van de "sous-préfecture" te Oudenaarde of misschien al griffier op het vrederecht.

Het geval Jacques Fredericq is bijzonder vreemd. Zijn naam verschijnt wél op de conscriptielijsten²¹ van 11 Brumaire Jaar 8 van Nevele onder het nr. 17 op een totaal van 25 conscrits van de 1^{ste} klasse en bovendien als *volontaire*. Er zijn trouwens maar twee vrijwilligers. Als vrijwilliger en conscrit van de 1^{ste} klasse verhoogde hij zijn kansen om uiteindelijk van de *levée* deel uit te maken. Bij de allereerste lichtung werden alle conscrits van de 1^{ste} klasse opgeroepen en de vervanging was toen theoretisch niet toegestaan. Maar alles wijst erop dat Jacques niet werd ingelijfd. Vanaf het jaar 8 en de volgende jaren oefent Jacques het beroep uit van "écrivain", eerst als bediende op het gemeentehuis en later als gemeentesecretaris te Nevele. Zijn handtekening die op ontelbare akten van burgerlijke stand terug te vinden is, getuigt ervan dat hij al die jaren nooit Nevele heeft verlaten. Was de vrijwilliger van gedacht veranderd en/of hebben zijn ouders toch een vervanger door afbetaling kunnen inschakelen? Op de hulde²², uitgebracht door de vereniging "De

¹⁹ Olivier Van Rode, De conscripties in het 'Département de l' Escaut'. Organische groei van een recruteringssysteem, zijn conceptueel kader en zijn praktische uitvoering. Casus: de 19 gemeenten van het 'canton d' Oosterzeele', onuitgegeven licentiaatsverhandeling geschiedenis, Universiteit Gent, 1996.

²⁰ RAG, Schelvedepartement, 3151/16.

²¹ RAG, Schelvedepartement, 3157/17.

²² Universiteitsbibliotheek Gent, Register De Eendracht, HS 1205, f° 48 r°.

Eendracht” werd aangestipt dat hij gedurende 25 jaar zonder onderbreking gemeentesecretaris is geweest.

De naam van Jean-Baptiste Fredericq verschijnt op de conscriptielijst²³ van het Jaar 10 onder het nr. 1816, conscrit van de 1^{ste} klasse, gestalte 1m652, beroep “*écrivain*”.

De naam van Jérôme Fredericq, geboren op 1 juli 1785, vinden we op de conscriptielijst²⁴ van het Jaar 11 die Carbonelle op 12 Vendémiaire Jaar 11 (4 oktober 1802) heeft opgemaakt; hij was *particulier*²⁵ en had een gestalte van 1m658. Zijn naam verschijnt ook op de reserve-conscriptielijst²⁶ van 9 Prairial Jaar 12 (29 mei 1804).

Aangezien hij in de loop van de jaren 11, 14, 1808, 1809, 1810, 1812 regelmatig optreedt als getuige of bediende in diverse akten van de burgerlijke stand kan worden verondersteld dat hij nooit werd opgeroepen.

Ons besluit is dat zelfs indien de vier gebroeders wél op de conscriptielijsten zijn opgenomen, men geen enkel spoor vindt van een oproeping en inlijving in het Franse leger.

Terloops werd ook de naam van Jean-Joseph Léautaud (geboren in februari 1776) op de conscriptielijst²⁷ van het jaar 7 van Nevele gevonden als conscrit van 3^{de} klasse van het Jaar 7, maar zijn verwantschap met Marie-Marguerite Léautaud is onduidelijk.

8. Jacques Fredericq en Napoleons veldtocht in Rusland (1812)

Paul Fredericq verklaarde dat zijn grootvader tweemaal aan de *levée* had kunnen ontsnappen dankzij afkoopsommen die zijn ouders aan de vervangers hadden uitbetaald, maar dat dit in 1812 onmogelijk was geworden. Hij werd dan degelijk in *La Grande Armée* in opmars naar Rusland ingelijfd. Te Mainz besliste hij om te deserteren en onder het vuur van de andere soldaten sprong hij in de Rijn. Al zwemmend bereikte hij ongedeerd de andere oever, keerde gerust naar huis terug, maakte halt in een klein dorpje in de buurt van Metz, en vroeg er onderdak aan de pastoor die toevallig ook een Fredericq en met hem verwant was. Te Nevele gebaarde hij van niets en hernam hij zomaar zijn vorige activiteit van gemeentesecretaris en aan diegenen die hem vervelende vragen stelden, verklaarde hij dat hij met verlof was.²⁸

Dit verhaal lokt de volgende bedenkingen uit:

1. Is het geen tegenstrijdigheid om zich eerst als *volontaire* op de conscriptielijsten te laten registeren en achteraf te verklaren dat zijn ouders vervangers hadden uitbetaald?
2. Volgens de Wet “Jourdan-Delbrel” kregen de conscrits die 25 jaar waren geworden een *congé absolu* en in 1812 was Jacques reeds 33 jaar. Was hij dan al niet te oud om nog in de lichte te worden opgenomen?
3. Gezien de breedte en de hevige stroming van de Rijn te Mainz, had Paul Fredericq blijkbaar ook twijfels over de mogelijkheid om van de oostoever naar de westoever te kunnen zwemmen. Dit leek hem buitengewoon levensgevaarlijk. Wanneer Jacques nu de beslissing nam om te deserteren, waarom deed hij het niet eerder op de westoever om de Rijn niet al zwemmend te moeten oversteken?
4. De hele literatuur over die periode zit vol met verschrikkelijke verhalen over de strijd die de Franse overheid tegen de dienstweigeraars en deserteurs voerden om dit fenomeen in te dijken. De deserteurs werden onmiddellijk door de militaire overheid aan de prefect van hun afkomst geïdentificeerd; men wist dus perfect dat er gedeserteerd werd om naar huis terug te kunnen keren. De dienstweigeraars en deserteurs waren dan verplicht om zich op het platteland en in de bossen te verschuilen en ze leefden met de voortdurende de vrees door de *marechaussee* te

²³ RAG, Schelvedepartement, 2101/18.

²⁴ RAG, Schelvedepartement, 2110/17.

²⁵ Een *particulier* of *bijzondere* is een privaat persoon, iemand die geen of een zelfstandig beroep uitoefent (noot van de redactie).

²⁶ RAG, Schelvedepartement, 2110/29, 31 en 36.

²⁷ RAG, Schelvedepartement, 3157/17

²⁸ L. Fredericq, *Notes sur la famille Fredericq-Beaucarne*, blz. 15-18.

worden opgepakt. Dit was trouwens de bijzonderste opdracht van dit korps. Desertie werd toen voor het assisenhof aanhangig gemaakt en de registers van het assisenhof van het Scheldepartement bevatten talrijke gevallen met meestal zware veroordelingen tot gevolg. Jacques zou zonder enig probleem naar thuis teruggekeerd zijn; zijn desertie werd blijkbaar niet gesignaleerd zodat hij dan in het openbaar durfde te verschijnen en zijn functie van gemeentesecretaris hervatte en bovendien hulp bood om de andere conscrits aan de *levée* te helpen ontsnappen.

5. De grafrede uitgesproken door de vereniging "De Eendracht" rept met geen woord van deze heldendaad, maar wél van een klein incidentje dat hij en zijn echtgenote te Nevele beleefden, vermoedelijk in de loop van het jaar 1813 of het begin van 1814.
6. Napoleon gaf op 8 februari 1812 het signaal voor de opmars naar Rusland en bereikte de grens van Pruisen op 2 maart 1812. De handtekening van Jacques verschijnt nog op de akten van de burgerlijke stand van Nevele op 18 januari, 20 en 31 maart, 16 en 20 april, 3 en 13 mei 1812.

Is het verhaal van Paul Fredericq al dan geen legende ?

9. De kwestieuze geboorte van Jean-Baptiste Fredericq in 1800

Jean-Baptiste was de oudste zoon van Joseph Fredericq en Marie Thérèse De Saedeleere. Op zijn doodsprentje (17 april 1871) is zijn geboortedatum niet vermeld, enkel zijn ouderdom , hetzij 71 jaar. Hoe vreemd het kan klinken, zijn geboorte is in Herzele op 26 februari 1800 niet in de registers van de burgerlijke stand opgenomen.

Hij was dus een zoon zonder enig wettig bestaan. Zijn vader was er zich van bewust dat die leemte erg nadelig kon uitvallen en liet op 7 juli 1817 een akte van bekendheid of notoriteit²⁹ door de vrederechter Charles Devos van Herzele opmaken. Zeven getuigen o.m. zijn oom Jean Baptiste, legden een verklaring af dat zij Jean Baptiste heel goed kenden en dat het algemeen bekend was dat Jean-Baptiste op 26 februari 1800 geboren was.

Nog vreemder is het feit dat Jean Baptiste ongeveer anderhalf jaar vóór de huwelijksdag (30 Prairial Jaar 9 of 9 juni 1801)van van zijn ouders is geboren.

Buitenechtelijke geboorten bestonden toen al, dit ondanks veel strakkere maatschappelijke regels, maar in dat geval werd het kind als illegitiem ingeschreven. Het samenleven van ongehuwde koppels werd toen niet geduld.

Een mogelijke verklaring is dat Joseph Fredericq en Marie-Thérèse De Saedeleer in 1798 of 1799 degelijk een kerkelijk huwelijk hebben aangegaan, maar dat de pastoor ofwel het huwelijk en niet de geboorte registreerde ofwel dat de parochieregisters na 1796 verloren zijn gegaan.

Met mag niet uit het oog verliezen dat de invoering van de burgerlijk stand door de Franse overheid niet zomaar en aanstonds door onze voorouders werd aanvaard. Veel Belgen konden zich bij deze nieuwe administratieve verplichtingen niet neerleggen met als gevolg dat sommige kinderen nergens meer werden geregistreerd, b.v. in het geval dat de parochieregisters spoorloos verdwenen waren of door de revolutionairen in beslag waren genomen.

Dit fenomeen herhaalde zich na het instorten van het Franse keizerrijk, maar dan in de veronderstelling dat de burgerlijke stand zou afgeschaft worden.³⁰

In deze veronderstelling kan men aannemen dat het geen probleem was om een "onbestaand" burgerlijk huwelijk te regulariseren maar dat het wél een groot probleem was bij de laattijdige aangifte van een geboorte.

De akte van bekendheid schrijft dit verzuim toe aan de nalatigheid van het gemeentebestuur. Dit klinkt niet echt geloofwaardig.

10. De respectieve loopbanen van de vier gebroeders Fredericq

²⁹ RABW, Vrederegerecht Herzele, Burgerlijke Zaken, bundel 33, blad 52.

³⁰ Claude Bruneel, *Laïcisation des institutions et tentatives de mesure de son impact: l'exemple de l'état civil*, Groupe d'étude du XVIII^e siècle, ULB, Bruxelles, 1989.

a. Joseph Fredericq

Het is best mogelijk dat Joseph onder impuls van zijn stiefvader Jacques Ricaud aanvankelijk in de handelszaak betrokken was. Het feit dat ze allebei op 4 Ventôse Jaar 4 een reispas³¹ aanvragen, pas nadat deze nieuwe verplichting was ingevoerd, getuigt ervan dat ze samen op zakenreis gaan. Joseph is dan 19 jaar oud, maar blijkbaar laat hij het beroep van rondreizende handelaar na enkele jaren varen. Dit kan men uit de conscriptielijsten van Herzele afleiden want in 1798 was hij er woonachtig.

Secretaris van de onder-prefect te Oudenaarde was vermoedelijk zijn eerste baan in het openbaar ambt, o.m. belast met het beheer van de Nationale Domeinen. Op 24 oktober 1798 (4 Brumaire Jaar 7), d.w.z. tijdens de Boerenkrijg, liep hij als gevolg van een aanslag op het gemeentehuis van Herzele beroepsschade op. Zijn schadeclaim bedroeg Fr 264³², een peulenschil in vergelijking met de schadeclaims van de vrederechter van Herzele: Fr 8.299,50 en van Robyn *Commissaire du Directoire Exécutif*: Fr 9.788,50.

Op 6 Brumaire Jaar 10 (28 oktober 1801) wordt hij tot adjunct-meier³³ te Herzele benoemd en bij de verkiezingen van datzelfde jaar is hij kandidaat vrederechter te Herzele, maar behaalt amper 7 stemmen³⁴. Hij is ondertussen griffier van het vredegerecht te Herzele geworden.

Op 20 maart 1807 aanvaardt vrederechter Charles Devos zijn broer Jean-Baptiste als *Commis-greffier*³⁵ d.w.z. hulp-griffier. Het is best mogelijk dat er een promotie voor Joseph in de pijp zat en dat hij daarom zijn plaats aan zijn broer heeft af gestaan.

Joseph bekommt de gewenste promotie van vrederechter te Zottegem bij de verkiezingen van het jaar 1807³⁶. Niet minder dan 1296 kiezers van het kanton Herzele op een totaal van 1312 hebben op hem gestemd, maar het resultaat moest nog door de Franse overheid, nl. de prefect, bekrachtigd worden, om op die manier vooralsnog ongewenste kandidaten te kunnen weren.

In het rapport aan de prefect wordt er aangestipt dat Joseph 31 jaar oud is, gehuwd, in Zottegem woonachtig is en dat hij welgesteld is.

Vervolgens promoveert zijn broer Jean Baptiste tot volwaardige griffier te Herzele.

In de loop van februari 1822 overlijdt vrederechter Charles Devos³⁷. Hij wordt door Joseph Fredericq vervangen, die dit tweede ambt samen met het eerste tot in 1831 zal vervullen. Zijn hoofdambt van vrederechter te Zottegem zal hij tot in januari 1840 behouden. Hij overlijdt er op 28 mei 1840 en was 63 jaar geworden.

Het ambt van griffier zat vermoedelijk in de familie, daar zijn zoon Jean-Baptiste (1800-1871), kort na 1830, tijdelijk hulp-griffier te Herzele zal worden en later te Kruishoutem. Van 1859 tot 1864 is hij de burgemeester van Zottegem.

Van zijn nakomelingen mag zijn kleindochter Mathilde Fredericq vermeld worden, zij huwde met Prosper Claeys, de Gentse historicus.

b. Jacques (Jacobus) Fredericq

Op alle gemeentehuizen ziet men veelal dezelfde personen die als getuige opdagen om de akten van de burgerlijke stand te ondertekenen. Jacques heeft aanvankelijk de handelszaak met zijn ouders uitgebaat en vanaf het Jaar 8 treedt hij vaak op als getuige te Nevele. Het jaar nadien tekent hij de akten in de hoedanigheid van *écrivain* dit is bediende of gemeentesecretaris. Het was geen voltijdse bezigheid.

³¹ RAG, Schelvedepartement, 6141, nrs. 4 en 5.

³² RAG, Schelvedepartement, 3006/4 en 3898.

³³ RAG, Schelvedepartement, 2032/21.

³⁴ RAG, Schelvedepartement 3300/21.

³⁵ RABW, Vrederecht Herzele, Burgerlijke zaken, bundel 23, blad 187 en 188.

³⁶ RAG, Schelvedepartement, 3253/10.

³⁷ RABW, Vrederecht Herzele, bundel 38, blad 19.

In het jaar 11 stelt de prefect hem tot commissaris aan om de verloren registers van de burgerlijke stand, nl. de huwelijken van het Jaar 5, opnieuw samen te stellen. Zijn ze tijdens de boerenkrijg vernietigd geweest? Hoe dan ook stelt hij nieuwe lijsten samen op basis van de gegevens die hij bij de bevolking kon inwinnen.

Bij de verkiezingen van 1807 is hij kandidaat-vrederechter voor het kanton Nevele, maar het ambt wordt aan Sencie uit Lotenhulle toegewezen. Met Emmanuel Comparé, zijn toekomstige schoonvader, moet hij zich tevreden stellen met de benoeming tot plaatsvervangend vrederechter.

Bij de verkiezingen van 1812 stellen Emmanuel Comparé en Jacques Fredericq zich opnieuw kandidaat voor dezelfde post. Victor-François Lejeune, procureur des Keizers, wordt door de prefect met het voorafgaand onderzoek over de kandidaten gelast. Zijn rapport³⁸ is meedogenloos: « *Le premier candidat (Comparé) n'est pas propre à être Juge de Paix, le second (Fredericq) est capable, mais il n'y a pas lieu à remplacer le Juge qui est un des meilleurs de l'arrondissement tant pour la capacité que pour la moralité* ».

Verkiezingen of niet, de uiteindelijke beslissing berust toch bij overheid.

Op 22 mei 1819³⁹ wordt hij tot volwaardige gemeentesecretaris benoemd.

Zwaar ziek overlijdt hij op 24 februari 1824, hij was amper 46 geworden en zoals zijn vader laat hij een weduwe met minderjarige kinderen achter.

c. Jean Baptiste Fredericq

Op de leeftijd van 18 jaar ving de derde zoon blijkbaar ook een loopbaan van handelaar⁴⁰ aan, maar verlaat vermoedelijk definitief Nevele tussen 1802 en 1805 aangezien hij volgens de bevolkingsregisters van 1808 geen deel meer uitmaakt van het gezin. Blijkbaar werd hij ook door het openbaar ambt aangetrokken: tot in 1807 was hij bediende op het gemeentehuis van Zele, om vervolgens en door bemiddeling van zijn oudste broer, griffier van het vrederegerecht te Herzele te worden.

Hij vervult die functie tot aan zijn ontslag in de loop van het tweede kwartaal van 1818. Zijn ontslag is vermeld op de loontabellen⁴¹ van de magistraten, maar zijn ontslagbrief of de exacte motivering werd (nog) niet teruggevonden. Volgens Louis Fredericq werd hij afgezet; hij was de schande in de familie⁴².

Wij vermoeden dat hij noodgedwongen zijn ontslag heeft ingediend om niet afgezet of misschien zelfs om niet veroordeeld te worden. Verder verblijf in Herzele was blijkbaar niet meer mogelijk zodat hij naar Nevele terugkeerde.

Wat hem tussen 1818 en 1834 is overkomen werd ook niet teruggevonden. Is hij landbouwer geworden, zoals Henriette Claessens beweert?⁴³ In elk geval werd hem op drie verschillende tijdstippen (1818, 1823 en 1825) een reispas⁴⁴ uitgereikt om zich naar Nederland (Den Haag, Amsterdam enz...) te begeven. Het valt op dat de administratie zich toen niet schaamde om letsels en andere fysieke gebreken in de persoonsbeschrijving van de reispas te vermelden: "*marqué de la petite vérole*", d.i. van de pokken geschonden, toen een vrij courante huidziekte.

Hoe dan ook zal zijn lot maar pijnlijk en erbarmelijk geweest zijn, daar hij op 24 februari 1834 als kansarme in het St.-Niklaas Godshuis te Brugge overlijdt, hij was 52 jaar geworden.

De zielige sfeer van de begrafenis van de vervallen oom had op César Fredericq (17 jaar) en zijn broer Auguste (19 jaar) een zware indruk achtergelaten.

d. Jérôme (Ieronimus) Fredericq

³⁸ RAG, Schelvedepartement, 3253/17.

³⁹ RAG, Modern Archief Nevele, 1.

⁴⁰ RAG, Schelvedepartement 6243, nr. 194.

⁴¹ RAG, Hollandse Periode, 12/24 etn12/25.

⁴² L. Fredericq, *Notes sur la famille Fredericq-Beaucarne*, blz. 12.

⁴³ H. Claessens, *De Families Comparé, Fredericq, Loveling, Buysse*, in *Vlaamse Stam*, jg 38 (2002), nr 1, blz. 1-25.

⁴⁴ RAG, Modern Archief Nevele, 16, nrs 42, 65 en 68.

Over de vierde en laatste zoon beschikken we over nog minder gegevens. Zoals zijn broers heeft hij ook een baan in het openbaar ambt aangevangen daar hij vanaf het Jaar 11 regelmatig als getuige optreedt om de akten van de burgerlijke stand te ondertekenen. Vanaf 1809 vervult hij naast zijn broer Jacques de functie van bediende op het gemeentehuis. Hij heeft blijkbaar dit ambt na 1816 opgegeven, zodat hij in 1819 het beroep van *bleeker* of *linnenbleeker* aangeeft. Na zijn huwelijk in 1821 wordt hij landbouwer. Zijn echtgenote zal hem niet minder dan 8 kinderen schenken, zodat hij veel afstammelingen heeft.

11 . Joseph Fredericq en de onlusten van het jaar 1814

Begin 1814 stort het Frans Keizerrijk als een kaartenhuis in. Op 3 februari 1814 valt Gent in de handen van de geallieerden, zijnde hoofdzakelijk Russische, Pruisische en Saksische troepen. Hier en daar ontstaan er onlusten en plunderingen, waarvan sommige door bezettingstroepen zelf worden veroorzaakt. Te Leeuwergem verwoesten en plunderen die soldaten het kasteel van Graaf d'Hane de Steenhuyse⁴⁵, de kersverse intendant van het Departement. Te Oombergen komt het kasteel van de burggraaf de Nieulant aan de beurt. In beide gevallen zijn die soldaten vergezeld of bijgestaan van enkele bewoners uit de omgeving.

Aangezien het uitgesloten is om die soldaten aan te houden en nog minder te veroordelen, zijn het enkel de burgerlijke medeplichtigen, kortom sukkelaars, die aangehouden worden. Beide zaken werden aan de Oudenaardse onderzoeksrechter Wolfcarius toevertrouwd, maar op het niveau van het kanton kreeg Joseph een machtsdelegatie om de getuigen te verhoren (zie afbeelding). Verder werden deze zaken door het assisenhof behandeld en in het geval van Leeuwergem⁴⁶ werden de daders veroordeeld tot 5 jaar dwangarbeid. Ze werden ook op de Korenmarkt te Gent gedurende één uur aan de schandpaal tentoon gesteld.

⁴⁵ De toenmalige eigenaar van het herenhuis in de Veldstraat te Gent
⁴⁶ RABW, HA Oost 2707.

DÉPARTEMENT
DE
L'ESCAUT. *N. 4.*
ARRONDISSEMENT
D'AUDENARDE.
COMMUNE
DE
SOTTEGHEM.

Visé en débet pour valoir timbre. A Sotteghem, le 27 Juin 1814
Droit de cinquante centimes.

JUSTICE.

Nous **JOSEPH FREDERICQ**, Juge-de-Paix
du Canton de Sotteghem, d'après la délégation de
M^r. le Juge d'Instruction de l'Arrondissement d'Audenarde, Département de l'Escaut, mandons et ordonnons

*à tous Huissiers d'assigner pardevant nous le sieur
Jean Deber a l'effet au moeurs de vossenberg
Francois Deber a l'effet au moeurs de vossenberg
Jean Formis a l'effet au moeurs de vossenberg
Témoin indiqué, à comparaître pardevant nous, séant
à l'hôtel de la Mairie à Sotteghem, le Dimanche 19 Juin
1814, à huit heures du matin pour
y faire leur déclaration sur les faits et circonstances
qui sont à leur connaissance, au sujet du pillage
dont sont prévenus Jean Deber père et
François Deber a l'effet au moeurs de vossenberg*

Donné à Sotteghem, le 15 Juin 1814
Signé *Fredericq*

L'an 1800 *partant le 15 Juin 1814*
je soussigné **SEBASTIEN COPPEZ**, Huissier de la
Justice de Paix du Canton de Sotteghem, ai notifié copie
de la présente Cédule aux sieurs *Deber*

Lui déclarant que faute de comparaître, *il* sera
contraint par les voies de droit, dont acte, date que dessus.
Cout cinq francs


Taxé au Témoin sur sa réquisition, 1.^o la somme de
pour un jour, conformément à l'article 2 du
Règlement du 28 juin 1812; et 2.^o la somme de
pour un myriamètre parcouru, en
exécution de l'art. 91 du même Règlement.
A SOTTEGHEM, le 1800

*Curé de Sotteghem le 19 Juin 1814
1814
Curé de Sotteghem le 19 Juin 1814*

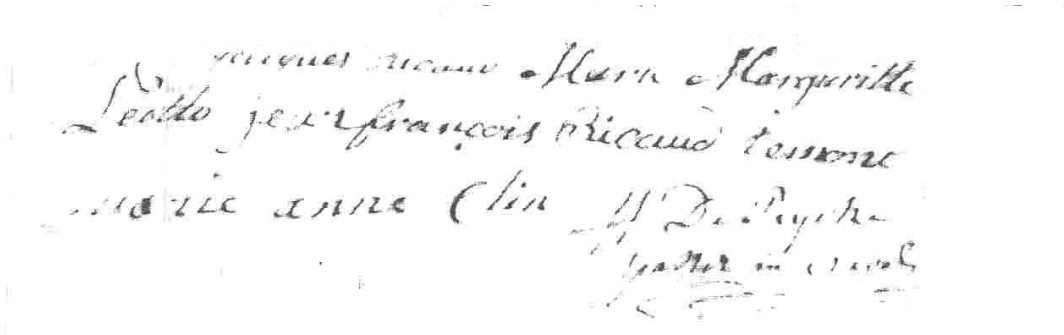
12. Handtekeningen

De handtekeningen uit die tijd kunnen in die drie groepen ingedeeld worden: wie niet kan lezen of schrijven zet een kruisje; voor wie wél kan lezen en schrijven, maar het niet regelmatig doen, vraagt schrijven en handtekenen een extra inspanning; de geletterden die regelmatig lezen en schrijven, verzorgen hun handtekening wanneer ze hun maatschappelijk status willen aantonen. Sommige van die handtekeningen zijn ware grafische pareltjes.

Jean Fredericq


 A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Jean Fredericq', with a long horizontal flourish extending to the right.

Marie-Marguerite Leotto


 A handwritten document in cursive script, likely a marriage act. The text is partially legible and includes names and dates.

Huwelijksakte (3 februari 1787) met de achterenvolgende handtekeningen van:
Jacques Ricaud, Marie Margueritte Leotto, Jean-François Ricaud (témoin), Marie Anne Clin, H. De Prycke, pastor in Nevel.

Joseph Fredericq, vrederechter



 A highly decorative and stylized handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Joseph Fredericq'.

Jacques Fredericq - Jaar 11



J. Fredericq
Jef. du main

Jacques Fredericq - Jaar 12



Fredericq

Jean Baptiste Fredericq

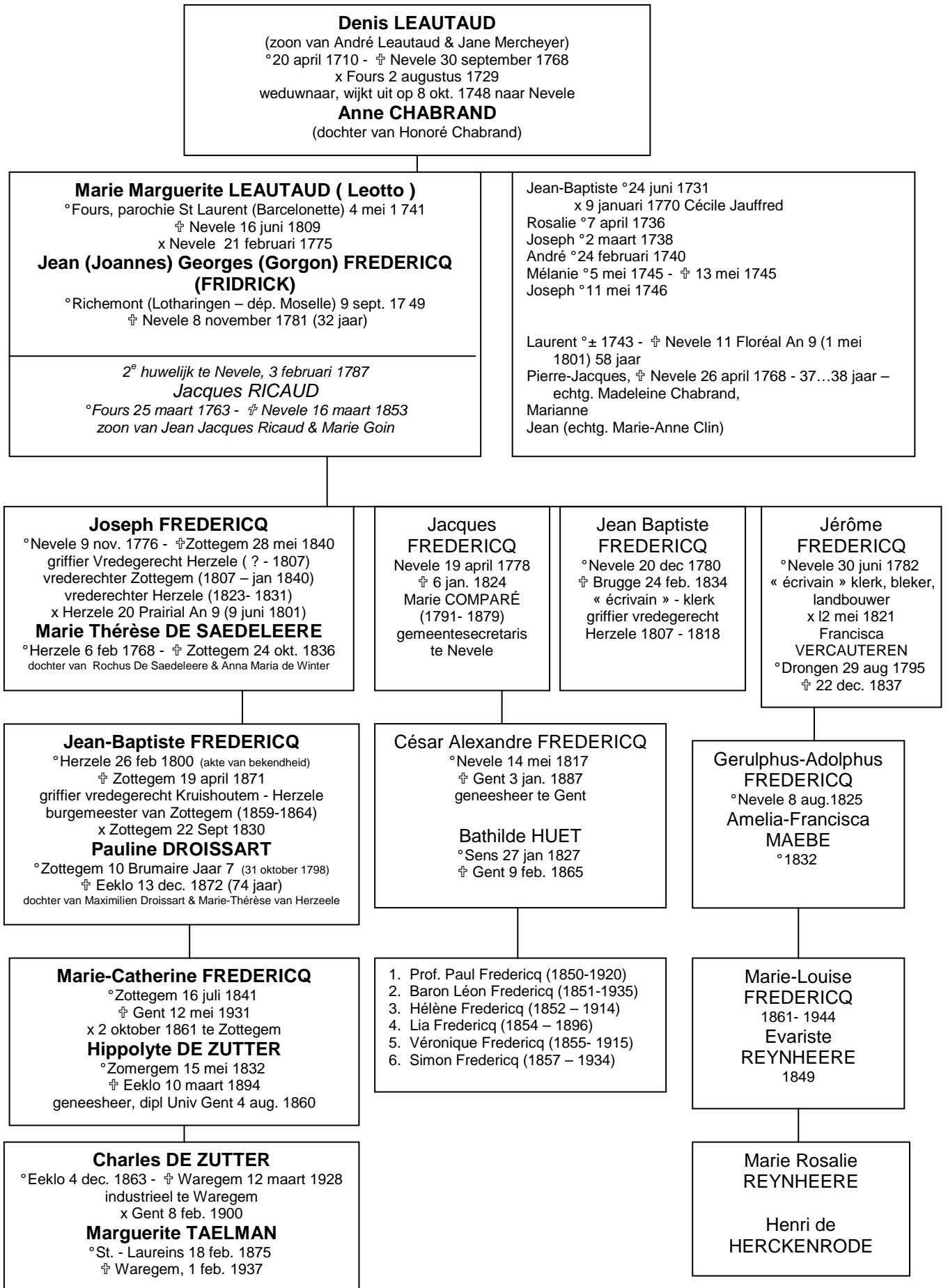


Fredericq

Jérôme Fredericq



Fredericq



Geraadpleegde werken

Louis Fredericq, *Notes sur la Famille Fredericq-Beaucarne*, Gent, 1940.

Henriette Claessens, De Families Comparé, Fredericq, Loveling, Buysse, in *Vlaamse Stam*, jg 38 (2002), nr. 1, blz. 1-25.

Olivier Van Rode, *De conscripties in het 'Département de l' Escaut'. Organische groei van een recruiteringssysteem, zijn conceptueel kader en zijn praktische uitvoering. Casus: de 19 gemeenten van het 'canton d' Oosterzeele'*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling geschiedenis, Universiteit Gent, 1996.

Recueil des Lois sur l'Etat Civil des citoyens, pour les neufs Départemens réunis par la Loi du 9 vendémiaire an IV – à Gand chez A.B. Steven imprimeur de l'Administration du Département de l'Escaut.

M. Faipoult, *Mémoire Statistique du Département de l'Escaut, An 13*, herdruk van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 1960.

Alain Pigéard, *La Conscriptio au temps de Napoléon 1798-1814*.

Claude Bruneel, *Laïcisation des institutions et tentatives de mesure de son impact: l'exemple de l'état civil*, Groupe d'étude du XVIII^{ème} siècle, ULB, Bruxelles, 1989.

Ph. Van Hille, *Het Hof van Beroep te Brussel en de Rechtbanken van Oost- en West-Vlaanderen onder het Frans Bewind (1800-1814)*, Familia et Patria, Handzame, 1970.

Jan Luysaert, diverse documenten uit het archief van de heemkundige kring "Het Land van Nevele".

Onuitgegeven bronnen

Universiteitsbibliotheek Gent, handschrift nr. 1205, einde 18^{de}, begin 19^{de} eeuw, Emmanuel Comparé, *Register van de Boldermaatschappij De Eendracht te Nevele, 1791-1827 gehouden door Emmanuel Comparé (verslagen, rekeningen, brieven, redevoeringen, enz...)*.

Rijksarchief Gent (RAG), archief van het Scheldedepartement; archief van de Hollandse Periode; archief van de Baronie Nevele, Modern archief van Nevele.

Rijksarchief Beveren-Waas (RABw), microfilms van de parochieregisters (PR) en de burgerlijke stand (BS); archief van het vredegerecht van Herzele en van Zottegem.

Archives Départementales de l'Aisne(Fr).

Michèle Grandveaux, *Sources généalogiques*, Metz (Fr).

Mme Claude Robert, *Sabença de la Valeia*, Association de la vallée de l'Ubaye à Barcelonnette (Fr), sources généalogiques.

Daniel J.S.M. Peeters (Zwijnaarde), genealogische documentatie.

Dank aan Myriam Goedertier voor de transcriptie en verklaring van de "Staet ende inventaris" (Baronie Nevele).